

ชื่อเรื่อง	การศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลท่าตาล อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก
ชื่อผู้วิจัย	สุภาพร คำงอน
ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร. เสวียน เปรมประสิทธิ์
ประเภทสารนิพนธ์	วิทยานิพนธ์ วท.บ. สาขาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2561
คำสำคัญ	ความหลากหลายทางชีวภาพ, ภูมิปัญญาท้องถิ่น, การใช้ประโยชน์

บทคัดย่อ

การศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลท่าตาล อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความหลากหลาย และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น ในพื้นที่ตำบลท่าตาล อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก วิธีการศึกษาประกอบด้วย การสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) กับกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 8 หมู่บ้าน ระหว่างวันที่ 1-30 สิงหาคม พ.ศ. 2561 แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษาพบพันธุ์พืชทั้งหมด 60 วงศ์ 109 สกุล 129 ชนิด สามารถจำแนกประเภทการใช้ประโยชน์ แบ่งได้ 7 ประเภท ได้แก่ 1) สมุนไพร 25 ชนิด เช่น อัญชัน เพชรสังฆาต ไพล ขมิ้นชัน ว่านชักมดลูก เป็นต้น 2) พืชผักสวนครัว 27 ชนิด เช่น ชะอม ถั่วฝักยาว ตะไคร้ ขจร เป็นต้น 3) ไม้ผล 23 ชนิด เช่น มะม่วง ฝรั่ง ตาล กระท้อน ขนุน เป็นต้น 4) ไม้ให้ร่มเงา 22 ชนิด เช่น ตะแบก ประดู่ พิกุล ไทรย้อย ตะโก หูกวาง เป็นต้น 5) ไม้ดอกไม้ประดับ 21 ชนิด เช่น มะลิ พุด ดาวเรือง รัก พวงแสด ชบา เป็นต้น 6) พืชเศรษฐกิจ 6 ชนิด ได้แก่ ข้าว กล้วย อ้อย ข้าวโพด มันสำปะหลัง หม่อน และ 7) พืชให้เนื้อไม้ 5 ชนิด ได้แก่ ไม้สัก ไม้สีทอง ไม้ตงสีมแล้ง สัก ยูคาลิปตัส การใช้ประโยชน์จากสัตว์เลี้ยงมีทั้งหมด 11 ชนิด จำแนกประเภทการใช้ประโยชน์ แบ่งได้ 3 ประเภท ได้แก่ 1) สัตว์เศรษฐกิจ และเพื่อบริโภค 5 ชนิด ได้แก่ โคพันธุ์บราห์มัน สุกรลาร์จไวท์สายพันธุ์ไอร์แลนด์ ไก่ชน ไก่ไข่ เป็ดไข่ และปลา 2 ชนิด ได้แก่ ปลานิล ปลาทะเพียน 2) สัตว์เลี้ยงไว้เพื่อบริโภค และความสวยงาม 2 ชนิด ได้แก่ กุ้งก้ามแดง กุ้งแดง 3) สัตว์เลี้ยงไว้เพื่อความสวยงาม 2 ชนิด ได้แก่ ปลาคราฟ

ปลาสดแดง การใช้ประโยชน์ทรัพยากรชีวภาพอื่น ๆ พบว่ามีการใช้ประโยชน์เป็นพืชผักสวนครัว และจำหน่ายเป็นรายได้เสริม 2 ชนิด ได้แก่ เห็ดนางฟ้า และเห็ดโคน ภูมิปัญญาท้องถิ่น พบ 4 สาขา ดังนี้ 1) สาขาอุตสาหกรรม และหัตถกรรม พบ 5 ภูมิปัญญา ได้แก่ สุ่มไก่ โต๊ะไม้ไผ่ กรงนก การจักสานไม้ไผ่ (ตะแกรง กระด้ง) การร้อยพวงมาลัย 2) สาขากองทุน และธุรกิจชุมชน พบ 2 ภูมิปัญญา ได้แก่ ซาไบหม่อน ตราท่าตาล และข้าวออแกนิก แบรินด์สิริมณีข้าวกล้องหอมนิล 3) สาขาการแพทย์แผนไทย พบ 2 ภูมิปัญญา ได้แก่ หมอพื้นบ้าน และนวดแผนโบราณ 4) สาขาศาสนาและประเพณี พบ 2 ภูมิปัญญา ได้แก่ หมอทำขวัญนาค และกลองยาว แหล่งน้ำ และโบราณคดี พบว่ามีแหล่งน้ำ 2 แห่ง ได้แก่ บึงสำโรง และบึงหล่ม และพบโบราณวัตถุในท้องถิ่น 3 แหล่ง ได้แก่ พระพุทธรูปโบราณ ใบเสมา และอิฐโบราณ วัดโคกยายชี

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Copyright by Naresuan University

All rights reserved

Title	The Study of Biodiversity and Local Wisdom of Tha Tan Subdistrict, Bang Kratum District, Phitsanulok Province.
Author	Supaporn Kamngon
Adviser	Assoc. Prof. Dr. Savent Pampasit
Academic Paper	Undergraduate Thesis B.Sc. Natural Resources and Environment, Naresuan University, 2019
Keywords	Biodiversity, Local Wisdom, Utilization

Abstract

The biodiversity and local wisdom of Tha Tan Subdistrict, Bang Kratum District, Phitsanulok Province was studied. The objective to study the diversity and utilization of biological resources and local wisdom of Tha Tan Subdistrict, Bang Kratum District, Phitsanulok Province. The methodology of study were the interviews with semi structure interviews of The Royal Initiative of Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn (RSPG), with a specific number of samples, 8 villages, during 1-30 August 2018. Then analyzed by qualitative descriptive analysis.

The results of study were 60 families, 109 genera, 129 species of plants, and there were classified the types of plant utilization into 7 types, namely: 1) herbs were 25 species such as *Clitoria ternatea* L., *Cissus quadrangularis* L., *Zingiber montanum* (J.Koenig) Link ex A.Dietr., *Curcuma longa* L., *Curcuma comosa* Roxb., etc. 2) homegrown vegetables were 27 species such as *Acacia pennata* (L.) Willd., *Vigna unguiculata* subsp. *Sesquipedalis*, *Cymbopogon citratus* DC., *Telosma cordata* (Burm. f.) Merr., etc. 3) fruits were 23 species such as *Mangifera indica* L., *Psidium guajava* L., *Borassus flabellifer* L., *Sandoricum koetjape* (Burm.f.) Merr., *Artocarpus heterophyllus* Lam., Etc. 4) shade trees were 22 species such as *Lagerstroemia floribunda* Jack, *Mimusops elengi* L., *Ficus benjamina* L., *Diospyros rhodocalyx* Kurz, *Terminalia catappa* L., etc. 5) ornamental flowers were 21 species such as *Jasminum Sambac*

(L.) Aiton, *Gardenia augusta* (L.) Merr., *Tagetes erecta* L., *Calotropis gigantea* (L.) Dryander ex W.T. Aiton, *Pyrostegia venusta* (Ker Gawl.) Miers., *Hibiscus rosa-sinensis* L., etc. 6) agriculture economy were 6 species including *Oryza sativa* L., *Musa sapientum* L., *Saccharum officinarum* L., *Zea mays* L., *Manihot esculenta* Crantz, *Morus alba* L. and 7) timbers were 5 species including *Bambusa blumeana* Schult.f., *Bambusa blumeana* Schult., *Bambusa Vulgaris* Schrad.ex H. Wendl, *Tectona grandis* L.f., *Eucalyptus globulus* Labill.. The total number of pets used had 11 species, there were classified the types of pets utilization into 3 types, namely: 1) economic animal for consumption of 5 types including *Bos indicus*, *Sus scrofa domesticus*, *Gallus gallus*, *Anas platyrhynchos*, and fishes were 2 type including *Oreochromis niloticus* and *Barbus gonionotus*., 2) Pets used for consumers and entertainment were 2 types including *Cherax quadricarinatus* and *Procambarus clarkia*., 3) Pets used for entertainment were 2 types including *Cyprinus carpio* L. and *Xiphophorus helleri*. The utilization of other biological resources found that the use of a homegrown vegetables and sold as extra income were 2 types including *Pleurotus pulmonarius* and *Termitomyces fuliginosus*. The local wisdoms found that 4 branches as the following 1) industrial and handicraft found 5 wisdoms, including chicken coop, bamboo table, bird cage, bamboo basketry (bamboo colander, threshing basket), garland., 2) funds and community businesses branch found 2 wisdoms, including mulberry leaf tea and organic rice by Sirimanee., 3) Thai traditional medicine branch found 2 wisdoms, including folk doctor and traditional massage., 4) religion and tradition branch found 2 wisdoms, including Tham Khwan Naak (performing a ceremony for chanting parents' loving kindness.) and Thai long drum. Water sources and archeology found that there are 2 water sources, namely: Bueng Samrong and Bueng Lom, and found 3 local artifacts namely: ancient Buddha statue, slab marker stone, Khok Yai Chi temple.